

at bringe Finanserne i en bedre Tilstand, vil jeg sige, at hvis vi ville beslutte os til at gennemføre Reformen af de direkte Skatter saaledes, at Resultatet som Helhed ikke bliver Indtægtsstab for Statskassen, og saaledes, at Staten har Mulighed for at kunne drage Fordel af det forøgede Udbytte, som de ny Skatter ud i Fremtiden maatte bringe, — og hvis vi endvidere kunne gaa ud fra, at de indirekte Skatter atter ville komme til normal Stigning; jeg taler om de indirekte Skatter tagne som Helhed uden alt Hensyn til, hvorledes man muligvis vil tænke sig at omlægge dem, hvilket Spørgsmaal jeg her aldeles ikke skal gaa ind paa — og hvis endelig vi bekvemme os til med forstandigt Økonomi at beherske og begrænse vore Udgifters Stigning, saa mener jeg, at der er berettiget Grund til at vente, at vi i Løbet af nogle Aar ville se Finanserne atter paa ret Køl. Dermed mener jeg ikke, at vi helt ville kunne undvære Statslaan; det vilde vi ikke kunne, naar vi skulle gennemføre de store offentlige Arbejder, som ikke kunne skydes til Side. Men disse Laan bør saa vidt muligt holdes inden for saadanne Grændser, at de Aktiver, der erhverves for dem, ere i Stand til nogenlunde at kunne dække Forrentningen. Men jeg tilføjer, at hvis vi derimod holde fast paa at ville gennemføre Reformen af de direkte Skatter saaledes, at Staten kommer til at lide en væsentlig Indtægtsnedgang, og hvis vi samtidig ville fortsætte med at lade Udgifterne løbe til Vejs, saa siger det sig selv, at den Tid vil være nær, da vi nødsages til at søge forøgede Indtægter gennem ny Skattepaalæg. Dette er, tror jeg, hvad der i Øjeblikket kan siges om den finansielle Stilling. Men ved Siden af og fremfor Skattesagen er der under de foregaaende Dages Forhandlinger blevet draget i Forgrunden et andet Spørgsmaal: det er Statsbanernes Forrentning. Dette er jo et for vore Finanser overordentlig vigtigt Spørgsmaal, og det er ikke underligt, at det i saa høj Grad lægger Beslag paa Opmærksomheden, naar henses til, at i Løbet af de sidste 5—6 Aar har der været et stadig synkende Udbytte, og at det i Aar er gaaet ned endog til Underskud. Det Spørgsmaal maa melde sig: Hvad kan der gøres for at bringe et bedre Forhold til Veje? Fra alle Sider lyder det, at Udbyttet af Statsbanerne bør bringes op, Staten bør have en ordentlig Indtægt af Banerne. Et enkelt Medlem kræver endog fuld Rente $3\frac{1}{2}$ pCt. At denne Erkendelse af Finansernes berettigede Krav over

for Jernbaneanlægene er bleven almindelig, er for mig rent personlig i og for sig kun tilfredsstillende. Gennem mange Aar har jeg fremhævet de finansielle Betæneligheder ved vor Jernbanepolitik. Det har ganske vist været ganske forgæves. Men jeg har dog anset det for rigtigt stadig at holde det for Øje. Det er ud fra Synspunktet om de indirekte Fordele, som Jernbanenettet bringer Landet, at man hos os i saa høj Grad har presset paa med Jernbaneanlæg uden alt Hensyn til, om der opnaas en direkte Forrentning af de deri nedlagte Kapitaler eller ej, ja ofte endog uden Hensyn til, om en ny Linie kan bære sine Driftsudgifter. Jeg har mange Gange fremhævet de store Betæneligheder ved at følge denne Fremgangsmaade i et saadant Omfang, som det er sket, Betænelighederne ikke blot direkte for Statskassen, men ogsaa den store Skavank, der ligger deri, at man overhovedet mister enhver Maalestok for, hvad der er økonomisk forstandig Pengeanvendelse, og hvad der ikke er det. Nu er Stemningen, som det synes, i Færd med at slaa om. Nu har man faaet Øjet op for, at Statsbaneanlægene ikke med Rette bør betragtes saaledes, at det skulde være alene tilstrækkeligt, at de give indirekte Fordele. Men som det saa ofte gaar, naar en Stemning slaar om, styrter man let Maalet forbi, langt ud i den modsatte Yderlighed. Dette er der al Grund til at advare imod. Det er der saa meget mere, som der er Tegn, der tyde paa, at denne pludselige stærke Tro til Statsbanernes finansielle Ydeevne ikke er uden Forbindelse med en vis Ulyst til at se den fulde Virkelighed i Øjnene. Dette viser sig ikke blot derved, at Tanken paa de stigende Statsudgifter og synkende Skatteindtægter træder i Baggrunden for det smilende Billede af, at vi i Statsbanerne skulle have et Aktiv, som kan give et saa glimrende Udbytte, at vi ikke behøve i øvrigt at tage det saa nøje; men det viser sig ogsaa derved, at naar der er Tale om, hvorledes dette store Udbytte af Banerne skal skaffes, gaar man med let Fod, næsten uden at berøre dette, hen over de Forhold, som ere Hovedgrundene til, at Banerne forrente sig saa slet. Der vil i indeværende Samling blive tilstrækkelig Lejlighed til at tale baade om Statsbanernes Styrelse, om deres Indtægter og Udgifter og om deres Forrentning, og jeg vil ikke finde det paa sin Plads her at gaa alt for dybt ind paa disse Spørgs-